

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 292/2022-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Plachtince Power, s. r. o.**, Kameničany 200, IČO 45 713 316, zastúpenej advokátskou kanceláriou LEGAL & CORP s. r. o., Gajova 11, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Tomáš Dujčák, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Obdo 95/2018 z 29. apríla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. júna 2020 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) kasačným uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, ako aj priznať náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka je výrobcom elektriny z obnoviteľných zdrojov a jej výrobné zariadenia boli v roku 2011 pripojené do distribučnej sústavy žalovanej. Právne vzťahy v energetike upravoval v tom čase zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 656/2004 Z. z.“). Úrad pre reguláciu sieťových odvetví vydal vyhlášku č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ktorou bola s účinnosťou od 1. januára 2014 zavedená platba za prístup do distribučnej sústavy, ktorú boli povinní platiť výrobcovia elektriny. Ústavný súd

nálezom č. k. PL. ÚS 17/2014 z 22. júna 2016 publikovaným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 21. júla 2016 rozhodol, že § 26 ods. 23 tejto vyhlášky v časti „*a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny*“ nie je v súlade s právnymi predpismi vyššej právnej sily.

3. Sťažovateľka podala proti žalovanej distribučnej spoločnosti žalobu 1. februára 2017, ktorou sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v uhradených poplatkoch za prístup do distribučnej sústavy. Svoj nárok odôvodnila tým, že so žalovanou neuzavreli zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, a preto pre účtovanie platieb chýba zmluvný a aj zákonný základ. Nárok sťažovateľky bol rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 18 Cb 26/2017-334 z 23. novembra 2017 posúdený ako bezdôvodné obohatenie, pretože distribučná spoločnosť vystavovala faktúry za prístup na základe vyhlášky napriek tomu, že so sťažovateľkou nemala uzavretú zmluvu o prístupe. Žalovanej bola preto rozsudkom uložená povinnosť zaplatiť sumu 52 160,52 eur. Súd prvej inštancie považoval za preukázané, že medzi sťažovateľkou a žalovanou bola 5. mája 2011 uzavretá zmluva o pripojení zariadení sťažovateľky do distribučnej sústavy žalovanej, ktorej predmetom bolo výlučne pripojenie zariadenia do distribučnej sústavy. V predmetnej zmluve nebol dojednaný prístup sťažovateľky do distribučnej sústavy, ktorý bol možný len na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, ktorú predpokladal aj zákon č. 656/2004 Z. z. Okresný súd sa nestotožnil s argumentáciou žalovanej, že zmluva o pripojení predstavuje zároveň aj zmluvu o prístupe, pretože nemá dané obsahové náležitosti, a zároveň z ničoho nevyplývala vôľa sťažovateľky takúto zmluvu uzavrieť. V tejto súvislosti okresný súd poukázal na § 26 ods. 3 a 5 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 251/2012 Z. z.“), z ktorých je zrejмый rozdiel medzi zmluvou o pripojení a zmluvou o prístupe. Okresný súd tiež uviedol, že účinky nálezov ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 pôsobia aj spätne, a preto sťažovateľka nemala povinnosť poplatok platiť, pretože takúto platbu možno požadovať len na zmluvnom základe, ktorý v konaní preukázaný nebol.

4. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Skonštatoval, že žalovaná nepreukázala uzavretie zmluvy o prístupe, či už podľa zákona č. 656/2004 Z. z. alebo zákona č. 251/2013 Z. z., a neobstála jej argumentácia, že sťažovateľke zabezpečovala prístup do sústavy, pretože sa vyžadovala zmluva priamo medzi výrobcou elektriny a prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Podľa odvolacieho súdu na tento stav dopadá nález ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014, ktorý posudzoval ustanovenia vyhlášky s ohľadom na účtovanie platieb za prístup do distribučnej sústavy v prípade neuzavretia zmluvy o prístupe, keď ústavný súd kládol dôraz na zmluvu, ktorá mala byť uzavretá medzi výrobcou elektriny a prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o spätných účinkoch nálezov.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, ktorého prípustnosť odvodila z § 421 ods. 1 písm. b) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Dôvod dovolaní podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP spočíval v právnom posúdení jej vzťahu so sťažovateľkou

v súvislosti s § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. v nadväznosti na § 96 zákona č. 251/2012 Z. z. a v právnom posúdení zmluvy o prístupe do sústavy podľa § 27 ods. 1 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z. Dôvod dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP spočíval v posúdení účinkov nálezu ústavného súdu o nesúlade ustanovenia vyhlášky.

6. Sťažovateľka navrhovala dovolanie odmietnuť, keď namietala, že neobsahuje jasne formulovanú právnu otázku. Argumentáciu žalovanej hodnotila ako účelovú, pretože platba za prístup bola prijatá vyhláškou za platnosti zákona č. 251/2012 Z. z. a vyhláška vychádzala z aktuálnej právnej úpravy (zákona č. 251/2012 Z. z.), a nie zo zákona č. 656/2004 Z. z. Podľa sťažovateľky boli účastníci zmlúv uzavretých za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. podľa prechodných ustanovení zákona č. 251/2012 Z. z. povinní dať tieto zmluvy do súladu s novým zákonom do 31. decembra 2012. Preto je vylúčené, aby sa platba za prístup vyberala podľa inej zmluvy, než ako to vyžadoval zákon č. 251/2012 Z. z. K tvrdeniam žalovanej, že zmluva o prístupe mala byť obsiahnutá v zmluve o pripojení, sťažovateľka uviedla, že ide o revíziu skutkových zistení so snahou preukázať vôľu účastníkov uzavrieť zmluvu o prístupe, na základe ktorej by mala byť vyberaná platba. Podľa nej otázka, či sťažovateľka môže uzavrieť zmluvu o prístupe, nie je otázkou zásadného právneho významu, nie je spôsobilá spochybníť právne posúdenie zo strany odvolacieho súdu ani ústavného súdu v náleze č. k. PL. ÚS 17/2014. Sťažovateľka záver súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, že hmotnoprávne účinky nálezu ústavného súdu v právoplatne neskončených veciach nastávajú spätne, považuje za správny.

7. Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné a dôvodné, keďže pre rozhodnutie vo veci bola relevantná otázka, ktorá sa týkala právneho posúdenia vzťahu medzi sťažovateľkou a žalovanou, ktorá v jeho v rozhodovacej praxi ešte nebola riešená. Najvyšší súd konštatoval, že zmluva o pripojení, ktorá založila vzťah medzi žalovanou a sťažovateľkou, vznikol za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. Podľa § 2 písm. a) bodu 23.2 zákona č. 656/2004 Z. z. sa prístupom do sústavy alebo do siete rozumie prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Podľa § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. bol výrobca elektriny povinný uzavrieť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy. Podľa § 24 ods. 2 písm. h) zákona č. 656/2004 Z. z. bol prevádzkovateľ distribučnej sústavy povinný uzavrieť zmluvu o prístupe a zmluvu o pripojení k sústave, ak boli splnené technické a obchodné podmienky prístupu a pripojenia. V nadväznosti na to poukázal na vzťah strán sa vzťahujúce prechodné ustanovenie § 96 ods. 7 prvú vetu zákona č. 251/2012 Z. z., podľa ktorej zmluvy uzavreté podľa doterajších predpisov zostávajú v platnosti (bod 14 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

8. Najvyšší súd okrem toho poukázal na to, že právny rámec fungovania vnútorného trhu s elektrinou upravuje smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/72/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorá predpokladá zabezpečenie otvoreného prístupu na trh s elektrinou a ktorá členské štáty zaväzuje zabezpečiť nediskriminačné tarify pre prístup všetkých užívateľov distribučnej sústavy. Preto žalovaná ako prevádzkovateľ distribučnej siete bola povinná na základe zmluvy umožniť pripojenie a zároveň prístup do distribučnej sústavy všetkým výrobcom elektriny za rovnakých podmienok. Bez existencie takého zmluvného vzťahu vyžadovaného

zákonom č. 656/2004 Z. z. nemohli mať výrobcovia elektriny prístup do distribučnej sústavy a nemohli byť do nej ani pripojení. Podľa najvyššieho súdu nebolo možné, aby výrobca elektriny uzavrel s prevádzkovateľom distribučnej sústavy zmluvu o pripojení bez toho, aby súčasne neuzavrel aj zmluvu o prístupe alebo aby táto zmluva nebola súčasťou zmluvy o pripojení. Bez uzavretia zmluvy o prístupe, ktorú zákon č. 656/2004 Z. z. priamo vyžadoval, by nemohol výrobca elektriny pôsobiť na trhu s elektrinou, pretože by nespĺňal podmienku podľa § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Na to, aby sťažovateľka ako výrobca elektriny mohla elektrinu vyrábať a dosahovať zisk, musela splniť podmienku uzavretia zmluvy o prístupe a o pripojení. Preto podľa najvyššieho súdu nemožno prijať tvrdenia sťažovateľky, že nemala vôľu uzavrieť zmluvu o prístupe, pretože táto bola obsiahnutá už v tom, že chcela ako výrobca pôsobiť na trhu s elektrinou. Povinnosti žalovanej umožniť výrobcovi pripojenie a prístup do distribučnej sústavy na základe zmluvy o prístupe a pripojení zodpovedá jej právo požadovať od výrobcov elektriny odplatu za túto službu. Zmena v zákone č. 251/2012 Z. z. túto zásadnú skutočnosť neovplyvnila a ani ju nezmenila (body 15 až 16 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

9. Podľa najvyššieho súdu okresný a krajský súd nesprávne aplikovali § 21 ods. 2 písm. a) a § 24 ods. 2 písm. h) zákona č. 656/2004 Z. z., ak vyslovili, že medzi stranami neboli uzavreté zmluvy o prístupe. Existencia zmluvy o prístupe bola podmienkou, aby sťažovateľka mohla pôsobiť na trhu s elektrinou ako výrobca elektriny. Zo skutkového stavu vyplýva, že sťažovateľka ako výrobca elektriny pôsobila a aj pôsobí na trhu s elektrinou, teda nepochybne musela mať za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. so žalovanou ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy uzavretú zmluvu o prístupe a o pripojení do distribučnej sústavy. Najvyšší súd uzavrel, že žalovaná dôvodne namietala nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom (bod 17 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu), a preto zrušil nielen rozsudok odvolacieho súdu, ale aj rovnako nesprávny rozsudok súdu prvej inštancie, keďže dôvody zrušenia sa vzťahovali aj naň s tým, že vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

10. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, ktorého podstatou bolo právne posúdenie účinkov nálezov ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014, najvyšší súd konštatoval, že pre rozhodnutie o dovolaní bola irelevantná, keď z nálezov vyplýva, že vyriešenie tejto otázky je relevantné iba pre tie spory, v ktorých medzi výrobcom elektriny a prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy nebola uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy (bod 18 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu). Podľa najvyššieho súdu pri správnej aplikácii § 21 ods. 2 písm. a) a § 24 ods. 2 písm. h) zákona č. 656/2004 Z. z. nemožno dospieť k tomu, že medzi sťažovateľkou a žalovanou nebola uzatvorená zmluva o prístupe.

11. Na zdôraznenie správnosti svojich úvah najvyšší súd tiež v bode 17.1 odôvodnenia napadnutého uznesenia poukázal na to, že k rovnakým záverom dospel najvyšší súd aj v iných skutkovo a právne obdobných veciach (sp. zn. 3 Obdo 18/2019, 1 Obdo 13/2019, 1 Obdo 18/2019, 1 Obdo 25/2019, 2 Obdo 9/2019).

II. Argumentácia sťažovateľky

12. Podľa sťažovateľky mal najvyšší súd dovolanie odmietnuť, pretože neobsahovalo konkrétnu a jasne formulovanú právnu otázku, ktorú by mal najvyšší súd podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP riešiť. Podľa jej názoru najvyšší súd dotvoril dovoláciu vôľu žalovanej, čím prekročil svoje oprávnenia a nevysporiadal sa s jej námietkami. Tvrdí, že najvyšší súd zasiahol do ustáleného skutkového stavu právnym záverom, že zmluva o prístupe bola uzavretá, hoci súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o absencii takejto zmluvy a tento skutkový stav bol potvrdený odvolacím súdom. Podľa sťažovateľky najvyšší súd zdôraznil potrebu eurokonformného výkladu, sám však žiaden neuskutočnil.

13. Podľa sťažovateľky najvyšší súd ignoroval nález ústavného súdu, keď konštatoval, že jeho závery sa na jej situáciu nevzťahujú, pretože medzi žalovanou a sťažovateľkou bola uzavretá zmluva o prístupe. Zastáva názor, že platba za prístup je oprávnená iba vtedy, ak medzi stranami bola uzavretá zmluva o prístupe podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z., no takáto zmluva uzavretá nebola. Tvrdí, že najvyšší súd nesprávne odkazuje na zákon č. 656/2004 Z. z., ktorý bol účinný do 31. augusta 2012, pričom vyhláška platbu za prístup zaviedla v roku 2013 a prvýkrát sa platba vyberala za január 2014 v čase účinnosti zákona č. 251/2012 Z. z. Podľa nej napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne, pretože na vec aplikoval nesprávny zákon č. 656/2004 Z. z. a navyše ho aplikoval formalisticky a izolovane, keďže aj zákon č. 656/2004 Z. z. definoval pojem prístup a vyžadoval, aby bol dohodnutý v zmluve o prístupe podľa § 2 písm. a) bodu 23.2 zákona č. 656/2004 Z. z. Podľa sťažovateľky najvyšší súd toto ustanovenie ignoroval, keďže uzavretá zmluva o pripojení neobsahovala žiadnu dohodu o distribučnej kapacite, ktorá bola podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. náležitou zmluvy o prístupe. Uzaviera, že záver o tom, že pre účasť na energetickom trhu potrebovala dohodu o prístupe, je nesprávny, keďže ako výrobcovia nepotrebujú elektrinu prepravovať iným účastníkom trhu. Podčiarkli, že výrobca „*elektrinu len dodá - vypustí do distribučnej sústavy*“.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo s kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom

by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

15. Sťažovateľka namieta, že najvyšší súd prekročil svoju právomoc tým, že dovolanie žalovanej pripustil. Podľa jej názoru dovolanie neobsahovalo dostatočne formulovanú právnu otázku podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Je potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Treba rešpektovať kompetenciu najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní, kým neprekročí ústavné štandardy (II. ÚS 398/08, I. ÚS 336/2019). Ústavný súd v aktuálnej judikatúre upozorňuje na príliš striktné a formalistické posudzovanie dovolacej otázky. Povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom. Dovolačný súd však nie je vymedzením prípustnosti viazaný a skúma ju aj sám (I. ÚS 51/2020). Najvyšší súd dospel k záveru, že jedna z nastolených dovolacích otázok bola kľúčová pre rozhodnutie vo veci. Išlo o právne posúdenie zmluvného vzťahu medzi žalovanou a sťažovateľkou, ktorý bol založený skutkovo nespornou zmluvou o pripojení.

16. Je zrejmé, že všeobecné súdy boli konfrontované s množstvom žalôb výrobcov elektriny s obdobným predmetom konania, preto bolo žiaduce, aby najvyšší súd vec hmotnoprávne posúdil. Najvyšší súd v rozsahu dovolacej otázky opätovne právne posúdil právny vzťah medzi žalovanou a výrobcom elektriny, ktorý bol založený zmluvou o pripojení. Hodnotil (i) predmet činnosti a podnikania sťažovateľky ako výrobcu elektriny, (ii) či sťažovateľka ako výrobca elektriny z podstaty svojej podnikateľskej činnosti potrebovala prístup do distribučnej sústavy, (iii) podmienky stanovené právnou úpravou účinnou v čase vzniku právneho vzťahu medzi stranami sporu, t. j. zákonom č. 656/2004 Z. z. Dospel k záveru, že povinnosť výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe a pripojení k sústave s prevádzkovateľom vyplývala z § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Po vyhodnotení týchto podstatných aspektov dospel k záveru, že zmluva o prístupe do distribučnej sústavy bola súčasťou zmluvy o pripojení. Nezasiahol tým do skutkového stavu, tak ako to tvrdí sťažovateľka v ústavnej sťažnosti. Nevykonal žiadne nové dôkazy, ale zistený skutkový stav právne posúdil po tom, ako vyložil právne normy obsiahnuté v zákone č. 656/2004 Z. z. To, že toto právne posúdenie je iné ako právne posúdenie okresného súdu a krajského súdu, neznamená, že by išlo o zásah do týmito súdmi zisteného skutkového stavu. Argumentácia sťažovateľky je v tejto súvislosti nesprávna a vychádza z toho, že súdy všetkých inštancií skúmali vôľu sťažovateľky a žalovanej pri uzavretí kúpnej zmluvy. Tak tomu nebolo, keďže išlo o právne posúdenie nepochybne prejavenej vôle zúčastnených subjektov tak, ako bola zachytená v písomne uzavretej zmluve. V konaní nebolo sporné to, s akým obsahom boli medzi stranami uzavreté zmluvy, teda nešlo o skutkový spor. Spor bol výlučne o právnom posúdení tejto zmluvy, teda o tom, aké právne následky sa s takto uzavretou zmluvou vzhľadom na právnu úpravu spájali.

17. Neobstojí argumentácia sťažovateľky zdôrazňujúca nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia v tejto časti, podľa ktorej najvyšší súd zdôraznil potrebu eurokonformného výkladu, sám

však žiaden neuskutočnil. Súčasťou práva na spravodlivé konanie je právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Najvyšší súd ustanovenie smernice parafrázoval tak, aby zvýraznil zmysel zákona, ktorý vykladal. Použitie tohto argumentačného nástroja neznamena, že najvyšší súd bol pri aplikácii zákona zároveň povinný vykonať komplexný eurokonformný výklad smernice. To platí osobitne s ohľadom na to, že v argumentácii sťažovateľky neboli obsiahnuté žiadne prvky, ktoré by viedli k záveru, že výklad najvyššieho súdu nie je v súlade s argumentačne využitou smernicou.

18. Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

19. Výsledkom právneho posúdenia najvyššieho súdu bol záver o tom, že povinnosť výrobcu elektriny uzavrieť zmluvu o prístupe a pripojení k sústave s prevádzkovateľom vyplývala z § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Po vyhodnotení týchto podstatných aspektov najvyšší súd dospel k záveru, že zmluva o prístupe do distribučnej sústavy bola implicitne súčasťou zmluvy o pripojení. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Tvrdenie sťažovateľky, že prístup do distribučnej sústavy nepotrebovala, pretože výrobca vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy len dodá – „vpustí“, vyznieva nepresvedčivo, keďže výrobou a následným predajom energie sa napĺňa podstata podnikateľskej činnosti sťažovateľky. Sťažovateľka nepochybne nepotrebuje energiu do sústavy len tak bez jej ďalšieho využitia vpustiť.

20. Najvyšší súd určil, podľa ktorého právneho predpisu sa právny vzťah medzi stranami bude posudzovať. Najvyšší súd primárne posudzoval právny vzťah medzi žalovanou a sťažovateľkou podľa zákona č. 656/2004 Z. z., pretože zmluva o pripojení bola medzi stranami uzavretá za účinnosti tohto zákona. Preto sa táto právna norma vzťahovala na celý právny vzťah medzi žalovanou a sťažovateľkou. Jeho ustanovenia boli relevantné pre právne posúdenie veci vrátane povinnosti uzavrieť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že vyhláška, ktorá zaviedla povinnosť platby za prístup, nadobudla účinnosť neskôr a žalovaná začala vyberať platbu až začiatkom roka 2014. Rozhodujúcou skutočnosťou bolo to, či výrobca mal uzavrieť aj zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Právne posúdenie vzťahu medzi sťažovateľkou a žalovanou so záverom o tom, že medzi týmito stranami došlo k uzavretiu zmluvy o prístupe, má racionálny základ, preto ho nemožno považovať za arbitrárny či svojvoľný. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo

možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). Takéto vady však právne posúdenie právneho vzťahu medzi sťažovateľmi a žalovanou nevykazuje.

21. Vzhľadom na právny záver najvyššieho súdu o tom, že medzi stranami bola uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy, sa právne závery nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 na právny vzťah medzi sťažovateľkou a žalovanou nevzťahujú. Nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 totiž dopadá len na dotknutú právnu úpravu, no nie na vzťah strán založený zmluvou. To vylučuje rozpor namietaných uznesení s nálezom ústavného súdu o nesúlade časti vyhlášky.

22. Ústavný súd tak nedospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, totožne formulovaného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny či analogického práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd konštatuje, že nezistil relevantný súvis medzi tvrdným zásahom do týchto práv a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, keďže plnenie povinností vyplývajúcich z platného práva vo forme platieb nemožno považovať za bezdôvodné obohatenie ani za majetok sťažovateľky, ktorému by nebola poskytnutá ochrana v rámci platných právnych predpisov.

24. Ústavný súd v súvislosti s prijatými závermi dodáva, že obdobné sťažnosti ďalších troch subjektov (výrobcov elektriny) boli už odmietnuté uznesením v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 167/2022 na základe rovnakých právnych úvah. Predmetom ústavného prieskumu boli totožné rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré sa v odôvodnení svojho uznesenia odvolával (pozri bod 11 odôvodnenia tohto rozhodnutia).

25. Vychádzajúc z uvedeného, je potrebné námietky porušenia základných práv sťažovateľky považovať za zjavne neopodstatnené, a preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť v celom rozsahu odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu